

LETTERKUNDE

voorbij gaat, vraagt de schrijver deze belangstelling niet vergeefs. Het is een leven, dat door een ingrijpende jeugd daad, in een logische aaneenschakeling van daden en ervaringen, wordt bepaald als door een zichtbaar noodlot. (Ook in dit opzicht is de conceptie van het boek romantisch). Want Jacob de Groof, die tegen den zin zijner verwanten een vrouw huwt, die geen bruikbare schippersvrouw is, uit een gesmade familie nog bovendien, heeft met deze daad zijn leven gericht: al wat hij ervaart is gevolg van deze daad, al wat hij doet wederom reactie op deze ervaringen. In den drager van zulk een leven, die de consequenties van zijn later als fout erkende daad en de daarmee op zich geladen schuld als onvermijdelijk aanvaardt, begrijpen wij deze hardheid jegens zichzelf en anderen, al behoeft dit ons niet te nopen in zijn figuur en zijn leven een afspiegeling te zien van het leven van „den” Hollandschen binnenschipper.

Het is jammer, dat wij naast en achter de gestalte van dezen schipper Jacob de Groof van schip en water eigenlijk maar weinig bemerken. Een wezen met een zelfstandig leven, zooals b.v. in Van Schendel's *Het Fregatschip* en zooals ook hier de titel kon doen verwachten, wordt hier het vaartuig niet. En hoe zelden zien wij hier de omgeving buiten de boorden van de tjalk, hoezeer missen wij den geur van het water, de sfeer van het Hollandsche rivierengebied! En hoezeer zou dit relief gegeven hebben aan dit sombere leven, waarvan het verhaal, met een onmiskenbaar streven naar „stijl” ons wordt gedaan in den zwaren, gelijkmatig-kalmen gang, waarmee wij de schepen zien varen over onze rivieren.

Marie Schmitz

Greta Vollewens-Zeylemaker, *De eeuwige vraag*, Em. Querido's U.M., Amsterdam, 1939.

„Een roman voor, van en over vrouwen” noemt de uitgever, terecht, dit boek. De problemen, die veel vrouwenlevens nog immer beheerschen, door geen feminisme, geen verkregen rechten, geen verdiepte bewustwording uit den weg te ruimen, de tweespalt tusschen het algemeen menschelijke en het specifiek vrouwelijke, vervulden de schrijfster en vormden haar verhaalstof.

Haar vervuld-zijn van deze kwesties is hier heel goed merkbaar: het vormde de stuwkracht van het verhaal, waarvoor de schrijfster veel wel-overzien materiaal heeft bijeengebracht. Maar vervuld zijn van iets is nog geen geïnspireerd zijn en ook dit is hier voelbaar: de overtuigingen, levensaanschouwingen, theorieën bleven te veel... theorie, werden te weinig een levende, aanschouwde werkelijkheid. Het is door het ontbreken van deze bezieling, van de waarachtige compassie met de engten en perikelen, waarin een menschenleven bekneld kan raken, van het competente talent vooral, dat de figuur van Lore Nathenius, de jonge professorsvrouw, in wie de schrijfster haar visies meende te belichamen, zoo vaag bleef, dat wij ons omtrent haar geestelijke nooden aanvankelijk geen heldere voorstelling kunnen vormen en ook de verdere complicaties in haar leven zoo verward blijven; dat aan anderen lange peroraties in den mond worden gelegd, die wij lezen als knipsels uit een brochure, zonder dat de schrijfster ook maar naar iets van den levenden spreektoon heeft getracht.

Zoo hebben wij hier een boek, dat zeker uit een overtuiging geboren is, een vriendelijk,